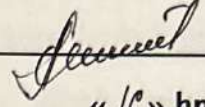

Հաստատում եմ՝

Եղևակ Կեղևանյան/ուսումնական գծով պրոռեկտոր

 Է. Ասրիյան

«/6» հունիս 2023 թ.

ԱՌԱՋԱՏԱՐ ԳՈՐԾԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԾԻՔ

ԻԳ.00.02-«Քաղաքական ինստիտուտներ և գործընթացներ» մասնագիտությամբ քաղաքական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանը հայցող Գևորգ Մարտիկի Ղուկասյանի «Եվրոպայի հայկական լոբբին՝ որպես Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական միության հարաբերությունների զարգացման դերակատար» թեմայով ատենախոսության վերաբերյալ

Հաստատվել է

Երևանի պետական համալսարանի միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետի քաղաքագիտության ամբիոնի հունիսի 10-ի նիստում: Նիստին մասնակցում էին ք.գ.դ. Ա. Ալեքսանյանը, ք.գ.դ. Գ. Քեոյանը, պ.գ.դ. Ա. Մանուկյանը, ք.գ.դ. Խ. Գալստյանը, ք.գ.թ. Ն. Գալստյանը, ք.գ.թ. Ա. Ղևոնդյանը, ք.գ.թ. Հ. Շափաղաթյանը, ք.գ.թ. Ա. Սարգսյանը, ք.գ.թ. Մ. Սողոմոնյանը, ք.գ.թ. Ա. Գասպարյանը, ք.գ.թ. Խ. Ազատյանը, ք.գ.թ. Ա. Դավթյանը, ք.գ.թ. Փ. Ենգոյանը, ք.գ.թ. Մ. Արսենյանը, ք.գ.թ. Վ. Գևորգյանը, դասախոս Մ. Ալիխանյանը, ամբիոնի լաբորանտներ Լ. Հարությունյանը և Մ. Մովսիսյանը:

Ատենախոսական հետազոտության թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է առաջին հերթին դիվանագիտական հարաբերությունների և քաղաքական կառավարման գլոբալացման համատեքստում ինտեգրացիոն միավորումների ժողովրդավարացման միջազգային նշանակությամբ: Աշխարհի ժամանակակից քաղաքական միտումներից է վերազգային կազմավորումների դերի

ուժեղացումը, որոնք միավորում են տարբեր բնույթի խաղացողների խմբերը: Այս գործընթացը կարող է ուղեկցվել ինչպես գլոբալ, այնպես էլ տարածաշրջանային մակարդակներում վերազգային ինստիտուտների և քաղաքական կառավարման ու իշխանությունների մեխանիզմների ստեղծմամբ: Այս գործընթացների ֆոնին մեծանում է վերազգային մակարդակում անդրազգային որոշումների կայացման օրինականության և թափանցիկության վերաբերյալ հարցերի կարևորությունը:

Եվրամիությունը վերպետական կազմավորման օրինակ է, որտեղ տարբեր մակարդակների և բնույթի դերակատարներ, այդ թվում՝ լրբբիստներ, մուտք ունեն քաղաքական գործընթաց: Այսօր կազմակերպված լրբբինգը Եվրամիությունում քաղաքական օրակարգի ձևավորման այլք է: Ուստի, բնականաբար, կարիք կա ուսումնասիրելու ԵՄ-ում լրբբինգի և ազգային շահերի առաջնղման առանձնահատկությունները:

Լրբբիստների և եվրոպական կառույցների միջև փոխգործակցության հարցը հատկապես կարևոր է ԵՄ քաղաքական համակարգում ներկայացված հայկական լրբբիստական կազմակերպությունների համար: Այս առումով նրանք կարիք ունեն պաշտպանելու իրենց շահերը ինտեգրված Եվրոպայի կառույցներում, ինչը Հայաստանի համար առավել կարևոր է ԵՄ-ի հետ հարաբերություններում առկա ճգնաժամային իրավիճակում և պատժամիջոցների կիրառման պայմաններում: Ինդրի վերլուծությունը թույլ է տալիս պարզաբանել «Եվրոպական ճանապարհով» լրբբինգի առանձնահատկությունները, որն օգնում է ոչ միայն բարձրացնել իրազեկությունը ԵՄ-ում ընդունված որոշումների վրա շահագրգիռ խմբերի ազդեցության իրավական հնարավորությունների մասին, այլ նաև կանխատեսել հետագա ուղիները:

Հայաստանի եվրաինտեգրման քաղաքականացման ներկայումս դիտարկվող գործընթացն առաջացնում է քաղաքական համակարգի ժողովրդավարացման

պահանջ, ինչի վկայությունն է ժողովրդավարության դեֆիցիտը և լեգիտիմության ճգնաժամը, որը գոյություն ունի միասնական Եվրոպայում: Այս խնդիրների լուծման գործում առանձնահատուկ նշանակություն ունի որոշումների կայացման գործընթացի թափանցիկության մակարդակի բարձրացումը հայկական լրբբինգի կարգավորման ներդրման միջոցով, խնդիր, որն օրակարգային է ԵՄ-ում:

Սույն աշխատանքի ներածությունում հեղինակը ներկայացրել է թեմայի արդիականությունը, գիտական մշակվածության աստիճանը, օբյեկտը և առարկան, նպատակներն ու խնդիրները, գիտական նորույթը, տեսական և գործնական նշանակությունը: Իսկ թեկնածուական ատենախոսության եզրակացությունում հեղինակը շարադրել է իրականացված վերլուծության հիմնական արդյունքները:

Հիմնվելով վերոհիշյալ մոտեցումների և պաշտպանության ներկայացված հիմնական դրույթների վրա՝ ցանկանում ենք ներկայացնել հետևյալ դիտողությունները.

1. Ատենախոսության հետազոտության օբյեկտը և առարկան հստակեցման կարիք ունի՝ հաշվի առնելով այն, որ հետազոտության օբյեկտը լրբբինգի ինստիտուտն է այն տեսքով, որով այն զարգացել է ԵՄ-ում, իսկ հետազոտության առարկան ԵՄ-ում լրբբինգի կարգավորման առանձնահատկություններն են քաղաքական համակարգի վերափոխման համատեքստում (տե՛ս էջ 8-10):
2. Ցանկալի կլիներ առանձնացնել ուսումնասիրության ժամանակագրական շրջանակը, որը կարող էր պայմանականորեն սահմանվել 2009-ից 2020 թվականն ընկած ժամանակահատվածում, քանի որ Եվրամիության քաղաքական համակարգը դիտարկվում է Լիսաբոնյան պայմանագրի բարեփոխումից հետո, որն ուժի մեջ է մտել 2009 թվականին: Միևնույն ժամանակ, հետազոտության օբյեկտի և առարկայի վերլուծելու համար

օգտագործվող պարբերականացումը ընդգրկում է ավելի վաղ ժամանակաշրջան:

3. Հետազոտության խնդիրը պետք է կայանար հենց ԵՄ քաղաքական համակարգում էթնիկ լրբբինգի կարգավորման անհրաժեշտության պատճառների բացահայտման անհրաժեշտության մեջ (տե՛ս էջ 8-10): Հաշվի առնելով այն, որ «Եվրոպական ոճով» լրբբինգի ինստիտուտը սկսել է ձևավորվել Եվրոպական համայնքների ի հայտ գալու պահից, որոնք ընկալվում էին որպես ոլորտային կառույցներ՝ որոշակի ոլորտներում իրավասությունների հստակ սահմանված շրջանակով: Նման գործառական ցանցերում լրբբիստները ծառայում էին որպես տեղեկատվության «մատակարար» և ապահովում էին օրինականությունը «ելքի» մոտ, մինչդեռ էթնիկ լրբբինգը կարգավորելու անհրաժեշտության հարց չէր առաջանում: Այնուամենայնիվ, 1990-ականներից ի վեր համակարգն աստիճանաբար քաղաքականացվել է, և ԵՄ կառույցների կողմից ընդունված որոշումները գրավել են հասարակության ավելի մեծ ուշադրություն՝ ակտիվորեն վիճարկելով դրանց արժեհավատությունը: Սկսվեց այս համակարգի ժողովրդավարացման միաժամանակյա գործընթաց, որը պահանջում էր «մուտքում» լեգիտիմության բարձրացում, քանի որ քաղաքացիները սկսեցին պահանջել սեփական մասնակցությունը վերպետական որոշումների կայացման գործընթացին: Ըստ այդմ, այս համակարգում փոխվել է նաև շահերի խմբերի դերը, քանի որ նրանց մասնակցությունը նույնպես քաղաքականացվել է: Նման ակտիվ ներգրավվածությունը քաղաքական գործընթացներում ստեղծում է ԵՄ կառույցների հետ նրանց փոխգործակցության ավելի ճշգրիտ կարգավորման անհրաժեշտություն: Ուստի քաղաքական համակարգում քաղաքական գործընթացներին մասնակցության կանոնները փոխելու

պատճառների ուսումնասիրությունը քաղաքագիտական խնդիր է, որն արժանի է առանձին ուսումնասիրության:

4. Ցանկալի է կլիներ աշխատանքում առանձին պարբերությամբ նշել ու հիմնավորել ատենախոսական հետազոտության վարկածը: Կարծում ենք այն պետք է լիներ այն մասին, որ եվրաինտեգրման քաղաքականացման համատեքստում ԵՄ կառույցների հետ հայկական լրբբիստների փոխգործակցության կանոնակարգման ներդրումը կարող է բարձրացնել այդ ինստիտուտների գործունեության թափանցիկության մակարդակը, ինչպես նաև ամրապնդել ընդունված որոշումների օրինականությունը, ինչը, իր հերթին, կնպաստի ժողովրդավարության դեֆիցիտի հաղթահարմանը: Դա էլ իր հերթին հնարավորություն կտար ատենախոսին հստակեցնելու նաև սույն աշխատանքի հետազոտության հիմնական նպատակը: Այն է՝ վերլուծել ԵՄ քաղաքական համակարգում տեղի ունեցած փոփոխությունները, որոնք հանգեցրել են համակարգի ինստիտուտների և հայկական լրբբիստների փոխգործակցության ավելի հստակ կարգավորման անհրաժեշտությանը, որտեղ հարգվում են ժողովրդավարական կառավարման սկզբունքները և բավարարվում են քաղաքական համակարգի տեղեկատվության պահանջները:
5. Էթնիկ լրբբինգի ինստիտուտի և փափուկ ուժի տեսության տեսամեթոդաբանական ընդհանրությունները և լրբբինգի գործառնման ընթացքում փափուկ ուժի կիրառելիության գաղափարը, որպես այդպիսին թեև ընդունելի է, սակայն կարիք ունի քաղաքագիտական հիմնավորման: Նույնը կարող է վերաբերել նաև էթնիկ լրբբինգի դիտարկմանը՝ որպես ՀՀ քաղաքական արդիականացման գործընթացի դերակատար:

6. Ատենախոսության մեջ զգալի տեղ է հատկացված էթնիկ լոբբինգի տեսամեթոդաբանական վերլուծությանը (տե՛ս էջ 15-58), իսկ դա այն դեպքում, երբ ցանկալի կլիներ, որպեսզի ատենախոսն ավելի շատ ուշադրություն դարձներ ԵՄ անդամ երկրներում հայկական լոբբինգի և հայկական սփյուռքի քաղաքական գործունեությանը:
7. Եվրոպայում համաեվրոպական մակարդակում լոբբինգի կարգավորումներն ու գործունեության իրավաքաղաքական և օրենսդրական կարգավորումների կողքին, համեմատաբար քիչ ուշադրություն է դարձվել ԵՄ անդամ երկրներում էթնիկ լոբբինգի և առհասարակ լոբբինգի վերաբերյալ կարգավորումներին:
8. Ցանկալի կլիներ ներառել նաև վերլուծություն, որը կլիներ ԵՄ ինստիտուտների հետ ՀՀ կառավարության և քաղաքացիական հասարակության համագործակցության վերաբերյալ: Հեղինակը ներկայացնում է ԱԳ համագործակցությունը (տե՛ս էջ 84-110), բայց չի անդրադառնում ԵՄ տարբեր ինստիտուտների հետ առկա կամ հնարավոր համագործակցությանը:
9. Կարծում ենք հետաքրքիր կլիներ դիտարկել ավելի շատ «issue-based» հստակ խնդիրների քննարկում՝ ատենախոսության 3-րդ գլխում (տե՛ս էջ 120-146) կատարելով հենց լոբբիստական նպատակ հռչակված խնդիրների վերաբերյալ դեպքի վերլուծություն:
10. Ցանկալի կլիներ ուշադրություն դարձնել եվրոպական ազգային և համաեվրոպական կուսակցությունների միջոցով եվրոպական խորհրդարանում լոբբինգ իրականացնելու հնարավորություններին:
11. Ատենախոսության հավելվածը վերաբերում է աշխատանքի մեջ քննարկված բնույթով երկրորդական խնդիրների (տե՛ս էջ 171-182):

Ելնելով վերոշարադրյալից, գտնում ենք, որ **Գևորգ Մարտիկի Ղուկասյանի «Եվրոպայի հայկական լոբբին՝ որպես Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական միության հարաբերությունների զարգացման դերակատար»** թեմայով՝ ԻԳ.00.02-«Քաղաքական ինստիտուտներ և գործընթացներ» մասնագիտությամբ քաղաքական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսությունը համապատասխանում է ՀՀ-ում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի 7-րդ կետի պահանջներին և այն երաշխավորվում է հրապարակային պաշտպանության:

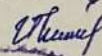
Առաջատար կազմակերպություն՝

Երևանի պետական համալսարանի միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետի քաղաքագիտության ամբիոնի վարիչ,
քաղ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր
Աշոտ Ալեքսանյան

Քաղ. գիտ. դոկտ., պրոֆ. Ա. Ալեքսանյանի ստորագրությունը հաստատում եմ՝

Երևանի պետական համալսարանի գիտական քարտուղար,
բանասիրական գիտությունների թեկնածու՝

Մ. Վ. Հովհաննիսյան

ք. Երևան, «16» հունիս 2023 թ.

